

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over de politie-eenheid Den Haag

Datum: 23 december 2015

Rapportnummer: 2015/174

Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
1 INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Onderzoek Nationale ombudsman	3
2 BEOORDELING EN CONCLUSIE	4
Beoordeling	4
I Ten aanzien van de vermeende mishandeling	4
II Ten aanzien van de aanhouding	9
III Ten aanzien van de insluiting	11
Conclusie	12
3 RELAAS VAN VERZOEKER	13
3.1 Aangifte van verzoeker	13
3.2 Brief verzoeker d.d. 14 november 2011 aan de burgemeester van Den Haag	13
3.3 Open brief verzoeker d.d. januari 2014	14
3.4 Verklaring van verzoeker bij de politiekachtencommissie	14
3.5 Uitzending Blauw & Bont d.d. 20 december 2014	14
3.6 Verklaring van verzoeker bij medewerkers van de Nationale ombudsman	15
3.7 Verklaring van verzoeker bij de Nationale ombudsman	15
3.8 Brieven behandelend artsen aan huisarts d.d. 10 oktober en 5 december 2011	16
4 RELAAS VAN GETUIGE C.	17
4.1 Schriftelijke verklaring getuige C.	17
4.2 Verklaring van getuige C. bij de politiekachtencommissie	17
4.3 Verklaring van getuige C. bij de Nationale ombudsman	17
5 RELAAS VAN POLITIEAMBTENAAR L.	18
6 RELAAS VAN POLITIEAMBTENAAR F.	20
7 RELAAS VAN POLITIEAMBTENAREN X., N., A., J., B. EN K.	21
7.1 Relas politieambtenaren X., N., A. en J. met betrekking tot de afhandeling van de aanrijding ..	21
7.2 Relas politieambtenaren A. en J. met betrekking tot de binnenplaats	21
7.3 Relas politieambtenaren A., J. en B. met betrekking tot de voorgeleidingsbalie	22
7.4 Relas politieambtenaar K. met betrekking tot de voorgeleiding	23

8 CAMERABEELDEN	24
8.1 De camera's op bureau De Heemstraat.....	24
8.2 De veiliggestelde camerabeelden	24
8.3 De camerabeelden bij het gerechtshof getoond.....	25
8.4 De camerabeelden bij de politiekachtencommissie getoond.....	25
8.5 Verklaringen van politieambtenaren G., N., S. en Z. met betrekking tot de camerabeelden	25
8.6 Verklaring van politieambtenaar V. met betrekking tot de montage	26
8.7 Uitvoeren controle op betrouwbaarheid van het beeldmateriaal	27
9 INFORMATIE VAN DE POLITIE	28
9.1 De melding van de aanrijding.....	28
9.2 Geweldsmelding.....	28
9.3 Verzoekers verblijf op het politiebureau	28
9.4 Inzage dossier bij het openbaar ministerie en het VIK	28
9.5 De opgemaakte processen-verbaal	28
9.6 De verbouwing van bureau De Heemstraat	29
10 ONDERZOEK TER PLAATSE	30
11 REACTIES OP HET VERSLAG VAN BEVINDINGEN	31
ACHTERGROND	32

Voorwoord

Verzoeker is op 10 oktober 2011 betrokken geraakt bij een aanrijding. De politie-eenheid Den Haag kreeg de melding dat een vechtpartij was ontstaan tussen beide bestuurders en ging ter plaatse. Na afhandeling van het incident werd gevreesd voor escalatie tussen beide bestuurders, en de aanwezige motoragent gaf verzoeker opdracht hem te volgen en een andere richting in te rijden. Tijdens de rit zou verzoeker meerdere verkeersovertredingen hebben begaan en de motoragent besloot verzoeker voor het politiebureau te verbaliseren voor het niet aangeven van richting. Verzoeker ging uiteindelijk het politiebureau binnen en de motoragent liep hem achterna. Verzoeker stelt dat de motoragent hem in het politiebureau zodanig heeft mishandeld, dat hij daardoor blijvend letsel aan zijn pols en rug heeft opgelopen. Nadat verzoeker via een aantal wegen aandacht voor de kwestie had gevraagd, heeft het programma "Blauw en Bont" van de Nederlandse Publieke Omroep een aflevering aan de vermeende mishandeling gewijd en deze op 20 december 2014 uitgezonden.

Omdat er geen einde aan de kwestie leek te komen, heeft de politiechef van de eenheid Den Haag de Nationale ombudsman verzocht om een onderzoek in te stellen. Hierop heeft de Nationale ombudsman verzoeker de gelegenheid geboden zelf een klacht in te dienen. Verzoekers advocaat heeft vervolgens bij brief van 2 februari 2015 een klacht ingediend, waarna de Nationale ombudsman een onderzoek instelde.

Verzoekers klacht betreft een ernstige aantijging, die een zorgvuldig onderzoek rechtvaardigt. Tijdens het onderzoek kwamen verschillende zaken naar boven die twijfel oproepen. Zowel met betrekking tot het relaas van verzoeker als met betrekking tot het relaas van de politie. Om die reden werd het een uitgebreid onderzoek en is een groot aantal politieambtenaren en getuigen gehoord. De Nationale ombudsman heeft de belangrijkste personen (nogmaals) zelf in persoon gehoord: verzoeker, motoragent L., baliemedewerkster F. die getuige van het voorval zou zijn en getuige C. die buiten zou hebben gezien dat L. verzoeker in de publieksruimte naar de grond werkte.

Het rapport begint met een beschrijving van de aanleiding van het incident en het onderzoek van de Nationale ombudsman. Hoofdstuk 2 bevat de beoordeling en conclusie. De hoofdstukken 3 tot en met 6 geven het relaas van verzoeker respectievelijk getuige C., betrokken politieambtenaar L. en baliemedewerkster F. weer. Hoofdstuk 7 geeft een samenvatting van wat een aantal politieambtenaren in een proces-verbaal heeft weergegeven dan wel heeft verklaard over de momenten voorafgaand aan en na afloop van de vermeende mishandeling. In hoofdstuk 8 komen de camerabeelden, die in dit onderzoek een cruciale rol zouden spelen, aan de orde. Ook staat in dit hoofdstuk een samenvatting van hetgeen een aantal politieambtenaren over deze camerabeelden heeft verklaard. Hoofdstuk 9 heeft betrekking op een aantal documenten dat de ombudsman heeft opgevraagd en in hoofdstuk 10 wordt een beschrijving gegeven van de route die politieambtenaar L. en verzoeker in het politiebureau hebben gelopen. In hoofdstuk 11 staan de reacties van de betrokkenen op het verslag van bevindingen beschreven.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Verzoeker raakte op 10 oktober 2011 betrokken bij een aanrijding in Den Haag. De politie kreeg de melding dat beide bestuurders met elkaar op de vuist waren gegaan waarna politieambtenaren ter plaatse gingen. Omstanders zouden de bestuurders inmiddels uit elkaar hebben gehaald en de politieambtenaren gingen met beide bestuurders in gesprek. De bestuurder van de andere auto wilde zijn gegevens niet aan verzoeker verstrekken, omdat hij bang was dat verzoeker hem thuis zou opzoeken. Na enige discussie gaf politieambtenaar L. beide bestuurders de opdracht hun weg te vervolgen, hetgeen zij deden. Verzoeker zou bij het wegrijden dicht op de andere bestuurder hebben gereden, waarop politieambtenaar L. achter hem aan ging om te voorkomen dat beiden elders weer slaags zouden raken. L. gaf verzoeker de opdracht om achter hem te komen rijden, maar verzoeker zou de opdracht enkele malen hebben genegeerd. Ook zou verzoeker geen richting hebben aangegeven.

Verzoeker heeft L. moeten volgen tot aan het politiebureau. Na zijn auto te hebben geparkeerd, ging verzoeker het politiebureau in. L. liep hem achterna en heeft hem, naar eigen zeggen, bij de publieksbalie aangehouden wegens overtreding van artikel 34 Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) omdat verzoeker geen gehoor had gegeven aan de vordering om buiten te blijven staan. Vervolgens nam L. verzoeker via het trappenhuis en de binnenplaats mee naar de voorgeleidingsbalie. Nadat verzoeker zijn bezittingen had afgegeven en enige tijd in een ophoudkamer had gezeten, kreeg hij een mini-proces-verbaal (bekeuring) uitgereikt en werd hij in vrijheid gesteld.

Op 11 oktober 2011 deed verzoeker aangifte tegen politieambtenaar L. wegens mishandeling. Verzoeker stelt dat L. hem in de hal van het politiebureau heeft beetgepakt en hem een gooi heeft gegeven, waardoor hij ergens tegenaan is gekomen. Verder zou L. hem in het trappenhuis hebben geschopt, geslagen en tegen de grond hebben gegooid. Toen hoorde verzoeker zijn hand breken (zie ook onder 3.1.).

Verzoekers advocaat diende op 20 oktober 2011 een klacht in bij het toenmalige regionale politiekorps Haaglanden wegens onder meer mishandeling door een motoragent (L.) en onrechtmatige vrijheidsbeneming. Omdat er nog een onderzoek liep naar de aangifte van verzoeker, werd de behandeling van de klacht opgeschort.

Bij brief van 20 februari 2012 liet de hoofdofficier van justitie te Den Haag aan verzoeker weten geen vervolging in te stellen jegens politieambtenaar L. omdat het een 'één tegen één' verhaal was en mishandeling niet kon worden bewezen.

Verzoeker was het hiermee niet eens en ging tegen deze beslissing in beklag ex artikel 12 Wetboek van Strafvordering (Sv). Het gerechtshof wees het beklag op 8 mei 2013 af en overwoog daarbij het volgende:

"... Vervolgens zijn zij via een deur in het trappenhuis gekomen, waar klager naar zijn zeggen door beklaagde is geschopt en geslagen.

In raadkamer van 10 april 2013 heeft klager verklaard dat hij daarbij op de grond terecht is gekomen en dat hij bij het opvangen van die val iets in zijn pols hoorde 'knakken'.

(...)

Het hof stelt vast dat de verklaringen van klager en beklaagde elkaar op het punt van de vermeende mishandeling tegenspreken. De overige zich in het dossier bevindende verklaringen van getuigen zien slechts op gedragingen van klager en beklaagde voorafgaand en nadat het samenzijn van klager en beklaagde in het trappenhuis zou hebben plaatsgevonden.

Op de door de raadsman van klager opgegeven fragmenten (...) is evenwel niet te zien dat beklaagde klager opzettelijk heeft mishandeld, noch kan naar het oordeel van het hof uit de beelden een vermoeden van opzettelijk mishandelen worden afgeleid.

Evenmin kan het hof uit het dossier en de beelden afleiden dat nader onderzoek alsnog bewijs van de beweerbare mishandeling zou kunnen worden verkregen.

Het hof is met de advocaat-generaal en de hoofdofficier van justitie van oordeel dat ook overigens onvoldoende wettig en overtuigend bewijs voorhanden is om tot vervolging van beklaagde over te gaan.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat het beklag dient te worden afgewezen."

De klachtbehandeling bij de politie werd voortgezet en de politiekachtencommissie bracht op 16 oktober 2014 advies uit aan de politiechef. De politiekachtencommissie kon niet ondubbelzinnig vaststellen waar, op welke wijze, op welk moment en onder welke omstandigheid verzoeker de fractuur aan zijn pols had opgelopen. De politiekachtencommissie adviseerde de politiechef daarom om zich ten aanzien van de klacht over het geweldgebruik en het toebrengen van letsel te onthouden van het geven van een oordeel. De politiechef heeft verzoeker bij brief van 20 oktober 2014 laten weten dat hij de klacht met betrekking tot de aanhouding niet gegrond acht en dat hij zich onthoudt van het geven van een oordeel over de klacht met betrekking tot het geweldgebruik en het toebrengen van letsel.

1.2 Onderzoek Nationale ombudsman

Verzoeker was het niet eens met het oordeel van de politiechef en verzocht de Nationale ombudsman de zaak te onderzoeken. De ombudsman stelde een onderzoek in en formuleerde de klacht als volgt:

Verzoeker klaagt erover dat een betrokken politieambtenaar van de Eenheid Den Haag hem op 10 oktober 2011 zodanig heeft mishandeld dat hij blijvend letsel heeft opgelopen en volledig arbeidsongeschikt is geraakt.

Verzoeker klaagt er verder over dat hij onterecht is aangehouden en ingesloten.

2 BEOORDELING EN CONCLUSIE

Beoordeling

I Ten aanzien van de vermeende mishandeling

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid integer handelt en een bevoegdheid alleen gebruikt voor het doel waarvoor deze is gegeven. Dit vereiste brengt met zich mee dat een politieambtenaar geen zwaar fysiek geweld gebruikt om een burger/verdachte vanuit boosheid te straffen.

De verklaringen over het vermeende geweldgebruik staan lijnrecht tegenover elkaar. Verzoeker heeft gesteld dat politieambtenaar L. hem zonder enige aanleiding in de publieksruimte en in het trappenhuis naar de grond heeft gewerkt en heeft geslagen en getrapt. Politieambtenaar L. heeft zowel tegenover de politiekachtencommissie als tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman als de Nationale ombudsman persoonlijk uitdrukkelijk verklaard dat hij verzoeker niet heeft geslagen noch getrapt en dat verzoeker evenmin op de grond terecht is gekomen toen zij vanuit de publieksruimte naar de voorgeleidingsbalie liepen.

De Nationale ombudsman heeft uitvoerig onderzoek gedaan en acht het volgende van belang.

Het beeldmateriaal en het veilig stellen daarvan

De politie heeft beeldmateriaal veilig gesteld van drie camera's die hangen in de publieksruimte, op de binnenplaats en bij de voorgeleidingsbalie van het politiebureau. Medewerkers van de Nationale ombudsman hebben onderzoek ter plaatse gedaan en geconstateerd dat er één camera in de publieksruimte hangt. Deze camera heeft het bereik van de ingang van het politiebureau tot een aantal meter voor de deur naar het trappenhuis. In het trappenhuis hangen in het geheel geen camera's. Op de binnenplaats hangt één camera. Deze camera brengt de binnenplaats in beeld vanaf een aantal meter van de deur naar het trappenhuis tot de deur richting de voorgeleidingsbalie. Dit betekent dat er van een deel van de looproute überhaupt geen camerabeelden (kunnen) zijn. Op de beelden is dus niet te zien wat er is voorgevallen vanaf het moment dat verzoeker en politieambtenaar L. een aantal meter voor de deur naar het trappenhuis stonden tot het moment dat zij reeds een aantal meter op de binnenplaats waren.

De Nationale ombudsman heeft het originele veilig gestelde beeldmateriaal gekregen, evenals de montage die politieambtenaar V. voor de klachtencommissie heeft gemaakt. Op beide beelden loopt de tijd mee. Het originele beeldmateriaal is royaal veilig gesteld. Dit betekent dat er beeldmateriaal beschikbaar is van de periode voorafgaand aan en na afloop van de momenten dat verzoeker en politieambtenaar L. in beeld zijn. Het is opvallend dat het beeldmateriaal bij de voorgeleidingsbalie echter abrupt stopt op het moment dat verzoeker nog bij de voorgeleidingsbalie staat. Dit is om 18.30 uur.

Politieambtenaar G. heeft het beeldmateriaal veilig laten stellen voor de periode tussen 17.00-18.30 uur. Gelet op zijn aanvraag is het dan ook niet vreemd dat het beeldmateriaal om 18.30 uur stopt.

De vraag die dan rijst is waarom er beeldmateriaal is aangevraagd voor de periode tussen 17.00-18.30 uur, terwijl verzoeker het bureau om 18.30 uur kennelijk nog niet had verlaten. Uit de gegevens van de meldkamer is gebleken dat de eerste melding van de verkeersruzie om 17.55 uur binnen kwam. In de verschillende processen-verbaal staat echter vermeld dat de politie rond 17.00 uur ter plaatse ging in verband met een vechtpartij. Kennelijk is vanaf het begin een verkeerd tijdstip in een proces-verbaal vermeld dat daarna door een ieder is overgenomen. Hierin kan een verklaring worden gevonden voor het feit dat de aanvraag voor het veilig stellen van beeldmateriaal betrekking had op de periode tussen 17.00-18.30 uur, terwijl dit de periode 18.00-19.30 uur had moeten zijn. Het is zeer kwalijk dat er onjuiste tijdstippen in de verschillende processen-verbaal zijn vermeld. Van een proces-verbaal - dat naar waarheid is opgemaakt - mag worden verwacht dat bij het vermelden van tijdstippen grote zorgvuldigheid wordt betracht. De ombudsman stelt vast dat dit niet is gebeurd.

Het vermelden van onjuiste tijdstippen heeft ertoe geleid dat de aanvraag voor het veiligstellen van beeldmateriaal betrekking had op een gedeeltelijk onjuiste periode. De ombudsman heeft echter geen aanwijzingen gevonden dat het beeldmateriaal na 18.30 uur opzettelijk achterwege is gebleven omdat daarop voor de politie belastende informatie zou staan.

Dat op het beeldmateriaal niet te zien is dat verzoeker bij zijn vertrek een schop heeft gekregen, komt de ombudsman niet vreemd voor. Politieambtenaar G. heeft bij zijn aanvraag niet gevraagd om de beelden veilig te stellen van de camera die buiten bij de uitgang van het politiebureau hangt. Dit is verklaarbaar doordat verzoeker bij het doen van aangifte niet heeft verklaard dat hij bij zijn vertrek nog een schop kreeg. Hiernaar werd dan ook geen onderzoek gedaan.

Nu is gebleken dat de camera in de publieksruimte niet de gehele ruimte in beeld brengt, er in het trappenhuis geen camera hangt, het verklaarbaar is waarom het beeldmateriaal om 18.30 uur is afgebroken, het verklaarbaar is dat er geen beeldmateriaal van verzoekers vertrek beschikbaar is en dat is gebleken dat de tijd op de originele beelden en de montage ononderbroken meeloopt, heeft de Nationale ombudsman geen aanknopingspunten gevonden op grond waarvan zou kunnen worden aangenomen dat er in het beeldmateriaal is geknipt en dat het zodoende is gemanipuleerd. De ombudsman gaat er dan ook niet vanuit dat er materiaal bewust is achtergehouden, waarop voor de politie belastende beelden zouden staan.

De ombudsman heeft evenmin aanleiding gevonden om te veronderstellen dat verzoeker van iemand uit de politieorganisatie een usb-stick heeft gekregen met daarop beeldmateriaal van het voorval. Hoewel het systeem met betrekking tot het veiligstellen en het afgeven van de beelden niet waterdicht is, is uit de verklaringen van de politieambtenaren G., S., N., en Z. duidelijk geworden dat maar weinig mensen toegang tot deze beelden hebben. Dit maakt de kans op het lekken van het beeldmateriaal wel erg klein. Hoewel verzoeker heeft gesteld dat hij zijn eigen mishandeling op beeld heeft staan, is op de beelden waarover hij beschikt niet

te zien dat politieambtenaar L. verzoeker mishandelt. Verder is gebleken dat de beelden waarover verzoeker beschikt gelijk zijn aan de beelden die verzoeker in het kader van de artikel 12 Sv-procedure bij het gerechtshof heeft bekeken. Nu verzoeker de beelden reeds op 26 maart 2013 bij het gerechtshof heeft gezien, is de toegevoegde waarde van de beelden die verzoeker nadien op een usb-stick zou hebben gekregen de ombudsman niet duidelijk geworden. Het is daarom niet aannemelijk dat iemand verzoeker de usb-stick heeft gegeven.

De Nationale ombudsman deelt verzoekers opvatting niet dat uit het beeldmateriaal zou zijn gebleken dat verzoeker als een gezond man het politiebureau binnen komt en even later gewond bij de voorgeleidingsbalie aankomt. Op het beeldmateriaal is inderdaad te zien dat verzoeker schijnbaar fit het politiebureau binnenloopt. Op het beeldmateriaal is ook te zien dat verzoeker ogenschijnlijk fit over de binnenplaats naar de voorgeleidingsbalie loopt. Verder is inderdaad te zien dat hij op enig moment bij de voorgeleidingsbalie zijn linkerhand gaat ontzien, waarschijnlijk als gevolg van de pijn aan deze hand. Maar dit moment doet zich pas na ruim twee minuten voor nadat verzoeker bij de voorgeleidingsbalie is aangekomen en nadat hij onder meer beide handen heeft gebruikt om zijn (jas)zakken leeg te halen, met zijn linkerhand de rits van zijn jas heeft geopend, met zijn linkerhand zijn broekriem uit zijn broeksband heeft getrokken en hij zijn handen tegen de muur heeft gezet om te worden gefouilleerd. De ombudsman zou zich kunnen voorstellen dat door het plaatsen van zijn handen tegen de muur de pijn, als gevolg van de breuk, vanaf dat moment voelbaar werd. Uit de beelden kan echter niet worden opgemaakt dat verzoeker gewond het trappenhuis uit komt lopen. Het is dan ook niet duidelijk wanneer het letsel, dat door de arts bij de Eerste Hulp aan verzoekers pols is geconstateerd, is ontstaan. Niet kan worden uitgesloten dat het letsel al op enig moment voor het betreden van het politiebureau is ontstaan.

Verzoeker stelt dat uit het beeldmateriaal blijkt dat baliemedewerkster F. geschokt reageerde op het moment dat verzoeker en politieambtenaar L. aan het einde van de publieksruimte door de deur richting het trappenhuis gingen. Uit het beeldmateriaal valt naar het oordeel van de ombudsman niet op te maken dat baliemedewerkster F. onder de indruk is van hetgeen zich in de publieksruimte afspeelt. Op de beelden is te zien dat F. twee keer kort omkijkt naar de deur die naar het trappenhuis leidt en vervolgens weer rustig doorgaat met haar werk. De ombudsman ziet hierin dan ook geen aanknopingspunten voor verzoekers stelling dat politieambtenaar L. hem bij de publieksbalie heeft mishandeld.

Verzoekers verklaringen

De Nationale ombudsman heeft geconstateerd dat de verklaringen die verzoeker op verschillende momenten heeft afgelegd, op essentiële punten tegenstrijdig zijn met zijn eerdere verklaringen. Zo heeft verzoeker bij de klachtencommissie ontkend dat er na de aanrijding een dreigende situatie was ontstaan en heeft hij tegenover de Nationale ombudsman verklaard dat er weliswaar een woordenwisseling was ontstaan tussen hem en de bestuurder van de andere auto, maar dat er van fysiek contact tussen beiden geen sprake was. Verzoeker heeft echter tijdens het doen van aangifte verklaard dat de bestuurder van de andere auto hem begon te trappen, dat hij zich moest verweren en dat zij elkaar zijn aangevlogen. Bovendien ontving de politie de melding dat er iemand op de locatie van de aanrijding werd geslagen en verklaarden omstanders aan de politie dat ze de twee partijen

uit elkaar hadden moeten halen. Ook verklaarden de politieambtenaren X. en N. dat zij op verzoekers handen wondjes hadden gezien.

Over hetgeen zich op het politiebureau heeft afgespeeld, heeft verzoeker eveneens wisselende verklaringen afgelegd. Aanvankelijk verklaart hij dat hij in de publieksruimte de eerste klappen heeft gehad, en dat hij in het trappenhuis is geschopt, geslagen en tegen een muur is getrapt, en daar zijn pols heeft voelen knakken. Nadat het gerechtshof het beklag tegen de beslissing van het openbaar ministerie om niet tot vervolging van politieambtenaar L. over te gaan, had afgewezen en verzoeker inmiddels bij het gerechtshof de camerabeelden had bekeken (waarop te zien is dat een drietal personen kort voor het politiebureau stond en naar binnen keek op het moment dat verzoeker en politieambtenaar L. zich in de publieksruimte bevonden), heeft verzoeker zijn verklaring op een essentieel punt gewijzigd. Hij heeft namelijk tegenover de klachtencommissie en de Nationale ombudsman verklaard dat hij in de publieksruimte zodanig is mishandeld dat daar het letsel aan zijn pols/hand is ontstaan. Deze verklaring werd volgens verzoeker ondersteund door getuige C. die tegenover de politiekklachtencommissie heeft verklaard dat hij heeft gezien dat verzoeker voorbij de balie door politieambtenaar L. op de grond werd gegooid.

Ook over het ontstane letsel heeft verzoeker wisselende verklaringen afgelegd. Aanvankelijk heeft hij "alleen" letsel aan zijn pols opgelopen, terwijl hij in zijn open brief van januari 2014 schrijft dat de arts bij de Eerste Hulp op 10 oktober 2011 ook nog een uitstulping aan zijn rug constateerde.

In de brief aan verzoekers huisarts van 10 oktober 2011 wordt door de behandelend arts geen verslag gedaan van rugklachten. Uit de medische gegevens blijkt verder dat verzoeker zich pas op 5 december 2011 bij de Spoedeisende Hulp heeft gemeld met rugklachten. Ook toen werd er nog geen uitstulping aan zijn rug geconstateerd.

Getuige C.

Getuige C. heeft in zijn schriftelijke verklaring van 14 november 2011 alleen verklaard over hetgeen hij vanaf de tramhalte bij de Haagse markt heeft gezien en gehoord. Op 3 juni 2014 heeft hij bij de politiekklachtencommissie verklaard dat hij bij het politiebureau door het raam naar binnen keek en zag dat politieambtenaar L. verzoeker voorbij de balie op de grond gooide.

Op 18 juni 2015 heeft de Nationale ombudsman getuige C. onder ede gehoord. C. heeft toen verklaard dat hij alleen heeft gezien dat politieambtenaar L. verzoeker beetpakte en meenam naar achteren. C. heeft verklaard dat hij niet heeft gezien dat verzoeker is gevallen of naar de grond is gebracht. De Nationale ombudsman vindt het opmerkelijk dat getuige C. bij de klachtencommissie verklaart over de valpartij van verzoeker in de publieksruimte, terwijl hij daar in zijn eerdere schriftelijke verklaring van 14 november 2011 niets over zegt, en later de verklaring over de valpartij bij de Nationale ombudsman, na te zijn beëdigd, weer intrekt.

De verklaringen van de politieambtenaren B., J., A. en K.

Medewerkers van de Nationale ombudsman hebben de politieambtenaren gehoord die op de binnenplaats en bij de voorgeleidingsbalie stonden op het moment dat verzoeker daar aan kwam lopen, evenals de hulpofficier van justitie. Voor zover zij zich de situatie nog voor de

geest konden halen, konden B., J. en A. zich niet herinneren dat verzoeker verwondingen had opgelopen. Zij konden zich evenmin herinneren dat verzoeker had aangegeven dat hij pijn had en dat hij had gezegd dat hij door politieambtenaar L. zou zijn mishandeld.

Dat de betrokken politieambtenaren zich de situatie niet goed meer voor de geest kon halen, zoals verzoeker stelt, acht de ombudsman gezien het tijdsverloop niet verwonderlijk. Dat de zaak veel media-aandacht heeft gekregen en zij zich de situatie daardoor goed zouden moeten kunnen herinneren, snijdt naar het oordeel van de ombudsman geen hout. Het duurde immers nog twee jaar voordat de media aandacht aan het voorval ging besteden. Daarnaast hadden de gebeurtenissen bij de voorgeleidingsbalie niet een dermate indruk op hen gemaakt dat deze hen nog goed waren bijgebleven.

Blijkens het proces-verbaal van K. (d.d. 12 oktober 2011), aan wie verzoeker is voorgeleid, had verzoeker wel tijdens de voorgeleiding aangegeven dat hij pijn had en door L. zou zijn mishandeld, maar volgens K. hoeft hieraan geen waarde te worden gehecht. Het is zijn ervaring dat een arrestant het meteen aangeeft als een politieambtenaar bij de aanhouding geweld heeft gebruikt en niet pas op een later moment. De Nationale ombudsman heeft in al deze verklaringen dan ook geen aanknopingspunten gevonden voor de vermeende mishandeling.

Politieambtenaar F.

Baliemedewerkster F. is door de klachtencommissie, medewerkers van de Nationale ombudsman en de Nationale ombudsman persoonlijk gehoord, waarbij de Nationale ombudsman haar als getuige onder ede heeft gehoord. Zij heeft in al haar verklaringen gesteld dat zij niets heeft gezien en dat politieambtenaar L. verzoeker niet heeft geslagen/geschopt. Zij heeft evenmin gezien dat verzoeker op de grond is gevallen. De ombudsman acht haar verklaring authentiek.

De reconstructie

Verzoeker heeft gesteld dat uit het beeldmateriaal blijkt dat politieambtenaar L. en verzoeker er 22 seconden over hebben gedaan om zich vanuit de publieksruimte naar de binnenplaats van het politiebureau te begeven, terwijl de afstand tussen de publieksruimte en de binnenplaats volgens hem in veel kortere tijd overbrugd kan worden.

Hoewel politieambtenaar L. heeft gesteld dat hij er zo'n tien seconden over doet om via het trappenhuis naar de binnenplaats te lopen, en hij later heeft gesteld dat hij hiermee enkele seconden heeft bedoeld, hecht de ombudsman hieraan geen waarde aangezien dit kennelijk zijn persoonlijke beleving is. Zoals in hoofdstuk 10 is beschreven hebben medewerkers van de Nationale ombudsman de route zelf ook gelopen, waarbij zij op een tijdsduur van 20 seconden kwamen, zonder daarbij te zijn gevallen, geslagen en geschopt.

Voor de Nationale ombudsman staat vast dat er na 10 oktober 2011 geen verbouwingen hebben plaatsgevonden op politiebureau De Heemstraat. Dit betekent dat dit niet van invloed is op de tijdsduur die bij een latere reconstructie is vastgelegd, zoals verzoeker heeft gesuggereerd.

De Nationale ombudsman heeft geconstateerd dat op het beeldmateriaal een "gat" zit van 21 seconden waarop L. en verzoeker niet in beeld zijn. Gelet op de tijdsduur van dit "gat" acht de ombudsman het onwaarschijnlijk dat de mishandeling heeft plaatsgevonden zoals door

verzoeker is gesteld en beschreven. Het is naar het oordeel van de ombudsman niet mogelijk om in die 21 seconden vanuit de publiekruimte via het trappenhuis naar de binnenplaats te lopen, waarbij verzoeker in dezelfde periode tot twee maal toe zou zijn gevallen en weer overeind is geholpen, en hij ook nog meerdere malen zou zijn geschopt en geslagen en zou zijn meegesleept.

Conclusie

Verzoeker heeft aanvankelijk verklaard dat hij het letsel aan zijn pols/hand (en rug) in het trappenhuis heeft opgelopen. Hiervan zijn geen camerabeelden beschikbaar en er waren evenmin getuigen die zijn stellingen ondersteunden. Nadat verzoekers klaagschrift bij het gerechtshof op die gronden was afgewezen, heeft verzoeker tegenover de politieklaachtencommissie en de Nationale ombudsman verklaard dat politieambtenaar L. hem voorbij de balie in de publiekruimte heeft geslagen, geschopt en naar de grond heeft gegooid en dat daardoor het letsel aan zijn pols/hand is ontstaan. De verklaring van getuige C. zou zijn verklaring ondersteunen. Gelet echter op de wisselende verklaringen van getuige C., en het feit dat C. onder ede heeft verklaard dat hij niet heeft gezien dat verzoeker door L. naar de grond is gewerkt dan wel is gevallen, hecht de Nationale ombudsman geen waarde aan zijn verklaring. Hierdoor komt het verhaal van verzoeker op zichzelf te staan.

Zoals hierboven reeds is gesteld, heeft verzoeker vele wisselende verklaringen afgelegd. Deze verklaringen wisselden zowel ten aanzien van hetgeen zich na de aanrijding op straat heeft afgespeeld als ten aanzien van hetgeen zich tijdens de rit naar het politiebureau én op het politiebureau heeft afgespeeld. Politieambtenaar L. heeft daarentegen een verklaring afgelegd die in al die jaren consistent is gebleven. Bovendien komt zijn verklaring de ombudsman authentiek over. Dit geldt ook voor de verklaring van politieambtenaar F., die getuige zou moeten zijn geweest van het geweldgebruik. Met uitzondering van de gebroken pols/hand heeft de Nationale ombudsman niets kunnen vinden dat verzoekers verklaring ondersteunt. Het is echter denkbaar dat verzoeker het letsel op een ander moment heeft opgelopen.

Verzoekers stelling dat er - gezien de tijdsduur - in het trappenhuis wel iets moet zijn gebeurd, deelt de ombudsman niet. Het is naar het oordeel van de ombudsman zeer onwaarschijnlijk dat er in de 21 seconden een mishandeling heeft plaatsgevonden, zoals verzoeker deze heeft gesteld en beschreven.

Alles in onderlinge samenhang beschouwd, komt de Nationale ombudsman dan ook tot de conclusie dat het niet aannemelijk is dat politieambtenaar L. verzoeker heeft mishandeld. Politieambtenaar L. heeft het vereiste van integriteit niet geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II Ten aanzien van de aanhouding

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn

vrijheid mogen ontnemen. Dit verbod komt onder meer aan bod in artikel 53 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 3.).

De ombudsman heeft onderzocht of er daadwerkelijk sprake was van een aanhouding, nu verzoeker dit betwistte, verzoekers verblijf op het politiebureau niet is geregistreerd in het arrestantenregister en er geen proces-verbaal van aanhouding in het strafdossier, noch in het onderzoeksdossier van het VIK aanwezig was. Het proces-verbaal van aanhouding is tijdens de klachtbehandeling op enig moment opgedoken, hetgeen de ombudsman een zeer vreemde gang van zaken acht. Dat het proces-verbaal van aanhouding niet in BVH was opgemaakt, maar in een Word-document gaf ook reden tot twijfel, aangezien de datum in een Word-document kan worden geantdateerd en een proces-verbaal in BVH niet. De ondertekende verklaring van een medewerker van het VIK, waaruit blijkt dat L. het proces-verbaal van aanhouding op 10 oktober 2011 om 19.01 uur heeft opgemaakt, heeft deze twijfel bij de Nationale ombudsman weggenomen. De ombudsman gaat er dan ook vanuit dat politieambtenaar L. verzoeker daadwerkelijk heeft aangehouden.

Ook over de voorgeleiding bestond twijfel. Verzoeker stelt dat hij is voorgeleid aan degene die op de camerabeelden achter de voorgeleidingsbalie staat (politieambtenaar B.). B. heeft tijdens het onderzoek expliciet ontkend dat hij iets te maken heeft gehad met de voorgeleiding waarover in de uitzending Blauw en Bont werd gespeculeerd en heeft verklaard dat hij slechts de spullen van verzoeker heeft ingenomen. De ombudsman heeft geen reden gezien om aan deze verklaring te twijfelen.

Aangezien de camerabeelden om 18:30 eindigen, kan niet aan de hand van het beeldmateriaal worden vastgesteld of verzoeker na dat tijdstip aan de hulpofficier is voorgeleid. Enerzijds kan uit het proces-verbaal van bevindingen van 12 oktober 2011 worden afgeleid dat verzoeker al omstreeks 17.00 uur (in werkelijkheid 18.00 uur) is voorgeleid. Anderzijds heeft K. in datzelfde proces-verbaal verklaard dat hij op dat moment elders in het politiebureau was en pas na afronding van zijn werkzaamheden naar de voorgeleidingsbalie is gegaan. Dit laatste heeft K. ook tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman verklaard.

K. heeft in zijn proces-verbaal van 12 oktober 2011 melding gemaakt van het feit dat verzoeker tijdens de voorgeleiding heeft aangegeven pijn te hebben, dat hij een ambulance wilde laten komen, dat hij een klap van de agent had gehad en dat hij aangifte wilde doen. Op basis van deze constellatie van feiten is de Nationale ombudsman van oordeel dat er daadwerkelijk sprake is geweest van een voorgeleiding aan hulpofficier K. Het feit dat de inhoud van dit proces-verbaal niet eenduidig is voor wat betreft het tijdstip waarop de voorgeleiding volgens K. zou hebben plaats gevonden, acht de ombudsman onzorgvuldig.

Omdat ook dit proces-verbaal in Word was opgemaakt, waarbij de mogelijkheid tot antedateren bestond, heeft de Nationale ombudsman de politiechef verzocht om na te gaan op welke datum het betreffende Word-document was opgemaakt. De politiechef heeft laten weten dat dit document op 13 oktober 2011 om 03.29.59 uur voor het laatst is gewijzigd en heeft, om dit aan te tonen, een printscreen van de logging-gegevens overgelegd. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat K. op 12 oktober 2011 het proces-verbaal heeft aangemaakt en dit in de nacht van 12 op 13 oktober 2011 heeft gesloten dan wel gewijzigd. Op het proces-verbaal staat vermeld dat K. het proces-verbaal op 12 oktober 2011 heeft gesloten en ondertekend in plaats van 13 oktober 2011. Hoewel de ombudsman dit als

zeer onzorgvuldig beschouwt, bestaat er geen reden om aan te nemen dat K. dit proces-verbaal op een latere datum heeft opgemaakt en doelbewust heeft geantedateerd.

Hoewel verzoeker hierover zelf wisselende verklaringen heeft afgelegd, is uit de verklaringen van de politieambtenaren die ter plaatse zijn geweest, voldoende gebleken dat er een vijandige sfeer hing tussen verzoeker en de tegenpartij. In die situatie was het een verstandige beslissing van politieambtenaar L. om achter beide bestuurders aan te rijden.

Uit het proces-verbaal van aanhouding kan worden opgemaakt dat L. verzoeker vorderde om hem te volgen. Dit met het doel te voorkomen dat verzoeker en de bestuurder van de andere auto weer de confrontatie met elkaar zouden aangaan. Tijdens het volgen stelde L. onder andere vast dat verzoeker nergens richting aangaf, hetgeen op grond van artikel 17 tweede lid Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV) verplicht is (zie Achtergrond, onder 1.). Op grond van artikel 2 Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) en de bij deze wet behorende bijlage (zie Achtergrond, onder 2.) kan voor het niet aangeven van richting alvorens af te slaan, een administratieve sanctie worden opgelegd. L. was daarom bevoegd om aan verzoeker een bekeuring te geven.

Gelet op het gedrag van verzoeker, leek het L. verstandig om de bekeuring voor het politiebureau uit te schrijven. L. vorderde verzoeker om voor het politiebureau te blijven staan. Verzoeker voldeed hier niet aan en liep naar de ingang van het politiebureau. Hierop vorderde L. verzoeker nogmaals om te blijven staan. Ook hier voldeed verzoeker niet aan en hij liep door naar de ingang van het politiebureau en ging daar vervolgens naar binnen. Hierna heeft L. verzoeker in de publieksruimte van het politiebureau aangehouden op grond van artikel 34 Wahv (zie Achtergrond, onder 2.) omdat verzoeker opzettelijk niet had voldaan aan de (herhaalde) vordering van L. om voor politiebureau De Heemstraat te blijven staan. Op grond van de artikelen 3 jo artikel 34, eerste lid onder a. Wahv kan degene, die niet aan de vordering voldoet, worden gestraft met een geldboete (zie Achtergrond, onder 2.). Overtreding van artikel 34 Wahv is een strafbaar feit, waarvoor geen administratieve sanctie kan worden opgelegd. Voldoet iemand niet aan de vordering om op de plaats te blijven staan waar de bekeuring wordt uitgeschreven, dan is er sprake van ontdekking op heterdaad van overtreding van artikel 34, eerste lid Wahv en kan de persoon als verdachte worden aangemerkt en worden aangehouden (zie Achtergrond, onder 3.). Nu verzoeker niet heeft voldaan aan de twee vorderingen van politieambtenaar L. om voor het politiebureau te blijven staan, mocht L. overgaan tot aanhouding van verzoeker. Daarmee is de Nationale ombudsman van oordeel dat politieambtenaar L. niet heeft gehandeld in strijd met het vereiste dat grondrechten moeten worden gerespecteerd, te weten het verbod van onrechtmatige vrijheidsbeneming.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

III Ten aanzien van de insluiting

Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in

evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit betekent dat wanneer een verdachte is aangehouden en ingesloten, die insluiting niet langer mag duren dan noodzakelijk.

Verzoeker stelt dat hij een uur tot anderhalf uur in een ophoudkamer heeft vastgezeten. Hiervan is niet gebleken. Uit de tijd die op de camerabeelden meeliep, is gebleken dat verzoeker om 18.21 uur is aangehouden. Om 18.30 stond verzoeker nog bij de voorgeleidingsbalie en uit de beelden blijkt dat er op dat moment nog geen voorgeleiding had plaatsgevonden. Vanaf 18.30 zijn er geen camerabeelden beschikbaar. In de brief van de behandelend arts van de Spoedeisende Hulp van het Medisch Centrum Haaglanden d.d. 10 oktober 2011 staat vermeld dat verzoeker om 19.08 de Spoedeisende Hulp bezocht. Het verblijf in de ophoudkamer heeft dan ook minder dan een half uur geduurd.

Vervolgens dient de vraag te worden beantwoord of verzoeker mocht worden ingesloten. Na een aanhouding kan de verdachte gedurende maximaal zes uur worden opgehouden voor onderzoek. Uit het proces-verbaal van aanhouding blijkt dat de hulpofficier van justitie heeft besloten dat verzoeker kon worden opgehouden voor onderzoek. Niet duidelijk is geworden of er na de voorgeleiding nog onderzoek heeft plaatsgevonden. Het is denkbaar dat er geen onderzoek meer heeft plaatsgevonden, en dat de tijd werd benut om een bekeuring uit te schrijven. Er had voor kunnen worden gekozen verzoeker eventueel in de publieksruimte op de bekeuring te laten wachten. Echter, gelet op het recalcitrante gedrag dat verzoeker voorafgaand aan zijn aanhouding heeft vertoond, acht de ombudsman de beslissing om verzoeker in afwachting van de bekeuring zolang in de ophoudkamer te laten wachten begrijpelijk.

Gezien het voorgaande en het feit dat het verblijf in de ophoudkamer relatief kort heeft geduurd, is de Nationale ombudsman van oordeel dat de politie niet heeft gehandeld in strijd met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de politie-eenheid Den Haag, die wordt toegerekend aan de politiechef van de eenheid Den Haag, is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

3 RELAAS VAN VERZOEKER

Verzoeker heeft door de tijd heen een aantal malen over het incident geschreven en verklaard. Hieronder wordt een samenvatting van zijn beschrijving van het incident gegeven.

3.1 Aangifte van verzoeker

Verzoeker deed op 11 oktober 2011 aangifte tegen politieambtenaar L. wegens mishandeling. Deze aangifte heeft hij op 13 oktober 2011 aangevuld en ondertekend.

Verzoeker heeft onder meer verklaard dat er een aanrijding plaatsvond, waarna de bestuurder van de andere auto uitstapte en tegen de linkerzijde van zijn auto begon te trappen. Verzoeker kon op dat moment niets anders doen dan zich daartegen verweren. Toen verzoeker kans zag om uit zijn auto te stappen, zijn ze elkaar aangevlogen. Verzoeker heeft desgevraagd verklaard dat er niet was geslagen.

Over de mishandeling op het politiebureau heeft verzoeker verklaard dat de motoragent hem in de hal van het politiebureau heeft beetgepakt en hem een gooi heeft gegeven, waardoor hij ergens tegenaan is gekomen. In het trappenhuis heeft L. hem geschopt, geslagen en tegen een muur getrapt. Toen hoorde verzoeker zijn hand breken. Verzoeker voelde op dat moment pijn en onrecht dat hem werd aangedaan. In het ziekenhuis bleek dat zijn linker pols was gebroken.

3.2 Brief verzoeker d.d. 14 november 2011 aan de burgemeester van Den Haag

Verzoeker heeft in zijn brief van 14 november 2011 onder meer gesteld dat toen hij bij het politiebureau aan kwam en naar binnen wilde lopen, de motoragent (L.) zei: "Kom hier gvd, ik zal je leren luisteren". Verzoeker voelde dreiging en liep naar binnen. De motoragent stormde vervolgens het bureau binnen, pakte verzoeker bij zijn arm beet, smeed hem hard tegen de grond en begon hem hard te trappen en te schoppen. Vervolgens klikte hij de deur van het trappenhuis open met zijn pas, pakte hij verzoeker op en gooide hem het trappenhuis in. Daar ging hij volgens verzoeker verder met slaan, trappen en schoppen, waar verzoeker nu een gebroken arm aan heeft overgehouden. Vervolgens kwamen zij op de binnenplaats aan waar drie agenten stonden. Verzoeker hoorde hen tegen de motoragent zeggen dat hij rustig moest doen.

Verzoeker heeft verder gesteld dat de motoragent hem slepend naar de voorgeleidingsbalie trok waar de hulpofficier kwam. Na het afgeven van zijn spullen werd hij in een cel tegenover de voorgeleidingsbalie gezet. Hij klopte ongeveer een uur later op de deur en vroeg aan dezelfde hulpofficier of er een dokter of ambulance kon komen vanwege de pijn in zijn arm. De hulpofficier antwoordde dat de motoragent zo zou zijn afgekoeld, zodat verzoeker een boete zou krijgen en weer naar huis zou mogen.

Even later kwam de motoragent die verzoeker een boete gaf voor het niet aangeven van richting. Verzoeker reed vervolgens met moeite naar het ziekenhuis. Volgens zijn advocaat was verzoeker helemaal niet aangehouden en had de motoragent niet het recht om hem mee naar binnen te nemen.

3.3 Open brief verzoeker d.d. januari 2014

Verzoeker heeft in een open brief onder meer gesteld dat hij op 10 oktober 2011 zo ernstig is mishandeld door een motoragent dat zijn onderrug en pols kapot zijn getrapt, waardoor hij inmiddels 100% arbeidsongeschikt is verklaard. Verzoeker heeft een beschrijving gegeven van hetgeen vooraf ging aan het incident op het politiebureau, overeenkomstig zijn brief van 14 november 2011.

Verzoeker heeft verder gesteld dat toen de motoragent het bureau binnen kwam, hij verzoeker met één hand bij zijn keel greep en met zijn andere vuist in zijn gezicht begon te slaan. Verzoeker heeft aangegeven dat hij flink wat klappen bij de receptie heeft moeten incasseren. Hij schreeuwde het uit van de pijn en schreeuwde om hulp. De baliemedewerkster keek geschokt, maar liet hem aan zijn lot over. Verzoeker werd op de grond gesmeten en uiteindelijk naar het trappenhuis gesleept, de deur werd geopend en hij werd het trappenhuis in gegoid. Door het geweld brak hij zijn arm. Verzoeker hoorde en voelde een knakkend geluid. Hij lag volkomen weerloos op de grond. Hij heeft flink wat trappen moeten incasseren tegen zijn onderrug. Verder heeft de agent hem meerdere malen beetgepakt en tegen de muur gegoid. De agent sleepte hem verder door het bureau waarbij ze op de binnenplaats terecht kwamen. Na een klein uur is hij hardhandig het bureau uitgezet.

In het ziekenhuis bleek zijn pols te zijn gebroken en werd er een uitstulping in zijn onderrug geconstateerd.

Verzoeker heeft gesteld dat hij inmiddels in het bezit is van camerabeelden. Zijn eigen mishandeling heeft hij op beeld staan. Hij zal niet zeggen hoe hij aan deze beelden komt.

3.4 Verklaring van verzoeker bij de politiekachtencommissie

Verzoeker is op 3 juni 2014 gehoord door de politiekachtencommissie. Hij heeft ontkend dat er na de aanrijding een dreigende situatie was ontstaan. Verzoeker benadrukt dat hem niet is gevraagd een bepaalde route te rijden. Hij moest ergens zijn en reed daar naartoe.

Verzoeker heeft verklaard over het geweldgebruik door de motoragent. Nadat de motoragent in de hal op hem af kwam en hem mee sleurde, smet hij verzoeker tegen de grond. Verzoeker hoorde toen een "krak". Dat stukje mist hij op de beelden. De baliemedewerkster keek op dat moment om, kennelijk omdat er iets gebeurde. Dit is op de beelden die hij zelf heeft, beter te zien dan op de beelden waarover de commissie beschikt. Verzoeker denkt dat er nog een camera is die het andere gedeelte van de hal heeft opgenomen.

3.5 Uitzending Blauw & Bont d.d. 20 december 2014

In de uitzending van het programma Blauw en Bont is verzoeker aan het woord en laat hij beeldmateriaal zien. Volgens verzoeker is het beeldmateriaal dat aan de rechter is getoond (in het kader van de artikel 12 Sv-procedure) niet compleet. Ook wordt gesteld dat de schop

die verzoeker bij het verlaten van het politiebureau kreeg, op beeld zou moeten staan, evenals verzoekers verblijf in de ophoudkamer.

Verder komt aan de orde dat verzoeker van iemand uit de politieorganisatie een usb-stick met beelden heeft gekregen, waarin duidelijk zou zijn geknipt.

Voorts is in de uitzending gesteld dat op het beeldmateriaal te zien is dat er 22 seconden zitten tussen het moment dat verzoeker en de motoragent voor het trappenhuis uit beeld verdwijnen en beiden op de binnenplaats weer in beeld verschijnen, terwijl de afstand tussen beide punten in veel kortere tijd overbrugd kan worden. De vraag wordt gesteld wat er in deze tijd (in het trappenhuis) is gebeurd.

3.6 Verklaring van verzoeker bij medewerkers van de Nationale ombudsman

Verzoeker verklaarde op 12 maart 2015 onder meer over de aanrijding en de afwikkeling daarvan. Over het geweldgebruik heeft verzoeker het volgende verklaard. Verzoeker ging naar binnen en sprak de receptioniste aan. L. kwam binnen en pakte verzoeker meteen beet en sleurde hem achteruit. Verzoeker viel op de grond en hoorde krak. L. zette verzoeker met zijn jas over zijn hoofd tegen de ruit en deed de deur open naar het trappenhuis. De motoragent heeft verzoeker geslagen en geschopt en daar was verzoeker op de grond terecht gekomen. De motoragent nam verzoeker mee naar buiten. Een van de agenten riep zijn naam en zei: "doe rustig".

Verzoeker werd bij de voorgeleidingsbalie gebracht en kreeg de hulpofficier van justitie te spreken. Hij moest zijn spullen afgeven en tegen de deur staan en werd gefouilleerd. Vervolgens is hij in een ophoudkamer geplaatst.

Nadat verzoeker in vrijheid was gesteld, is hij meteen naar het ziekenhuis gereden. Daar bleek dat verzoekers hand was gebroken. Er is een MRI scan van zijn rug gemaakt. Zijn rug staat krom waardoor verzoeker niet te lang kan lopen en niet te lang recht kan zitten.

Verzoeker verklaarde desgevraagd dat hij het beeldmateriaal zo'n 2,5 maand na de uitspraak van het gerechtshof op een usb-stick heeft gekregen van iemand uit de politieorganisatie die hem vertelde dat hij de usb-stick aan zijn advocaat moest geven.

3.7 Verklaring van verzoeker bij de Nationale ombudsman

Verzoeker heeft op 18 juni 2015 tegenover de Nationale ombudsman persoonlijk een verklaring afgelegd waarbij de ombudsman hem onder ede heeft gehoord. Op grond van artikel 9:32, derde lid Algemene wet bestuursrecht (zie: Achtergrond, onder 5.) kan de ombudsman alleen getuigen onder ede horen. Verzoeker kan echter niet als getuige worden aangemerkt omdat hij zelf betrokken is bij de gedraging waarnaar onderzoek wordt gedaan. Dit betekent achteraf gezien dat aan de door verzoeker afgelegde verklaring niet de kracht toekomt van een verklaring van een beëdigde getuige.

Verzoeker heeft onder meer verklaard dat er na de aanrijding op 10 oktober 2011 geen fysiek contact tussen hem en de bestuurder van de andere auto heeft plaatsgevonden.

Over het geweldgebruik door politieambtenaar L. heeft verzoeker een verklaring afgelegd die in grote lijnen overeenkomt met zijn verklaring van 12 maart 2015. Hij is zowel in de publieksruimte als in het trappenhuis door L. naar de grond gegooid/gesmeten en is in beide ruimtes geschopt en geslagen. Toen hij in de publieksruimte ten val kwam, heeft hij duidelijk een knak gevoeld en gehoord in zijn linker pols. Verzoeker is vervolgens naar de voorgeleidingsbalie gebracht. Nadat hij zijn bezittingen heeft afgegeven en is gefouilleerd, is hij in een ophoudkamer geplaatst. Verzoeker schat dat hij anderhalf uur in de ophoudkamer heeft doorgebracht. Hij mocht uiteindelijk de cel uit. Verzoeker stelt dat hij nog is uitgescholden door de motoragent en uiteindelijk heeft hij ook nog een schop gekregen bij het verlaten van het politiebureau.

Vervolgens is verzoeker in zijn auto gestapt en naar het ziekenhuis gereden. Hij heeft met één hand gestuurd. In het ziekenhuis constateerden de artsen direct dat zijn hand was gebroken. Verzoeker heeft daar ook geklaagd over pijn in zijn rug. Aan zijn rug kon men op dat moment niets zien. Hij is daarna nog vele malen onderzocht en uiteindelijk is vastgesteld dat hij problemen heeft met zijn ruggenwervels.

3.8 Brieven behandelend artsen aan huisarts d.d. 10 oktober en 5 december 2011

Verzoeker bezocht op 10 oktober 2011 om 19.08 uur de Spoedeisende Hulp van het Medisch Centrum Haaglanden. De behandelend artsen hebben in hun brief aan verzoekers huisarts het volgende vermeld:

Reden van komst:

Pijn li pols arm na mishandeling door agent

Uitslagen aanvullend onderzoek

X-pols-links: scapoid#"

Op 5 december 2011 bezocht verzoeker opnieuw de Spoedeisende Hulp van het Medisch Centrum Haaglanden. De behandelend arts schreef onder meer het volgende.

Reden van komst:

Li hand dig 1 gevoelloos /li kant lichaam gevoelloos na slapen

Differentiaal diagnose

St na scapoid #

Lage rugklachten

4 RELAAS VAN GETUIGE C.

Ook getuige C. heeft op meerdere momenten een verklaring afgelegd. Hieronder volgt kort samengevat een weergave van zijn verschillende verklaringen.

4.1 Schriftelijke verklaring getuige C.

Getuige C. heeft op 14 november 2011 een schriftelijke verklaring afgelegd. Hij heeft verklaard dat hij bij de tramhalte van de markt stond en dat een agent tegen een Marokkaanse man schreeuwde: "Kom hier gvd, kom hier, ik zal je laten luisteren stuk tuig." De Marokkaanse man reageerde volgens C. angstig en C. zag dat de man het politiebureau in liep en dat de agent heel boos achter de man aan het politiebureau in liep.

4.2 Verklaring van getuige C. bij de politiekachtencommissie

Verzoeker heeft destijds tijdens de hoorzitting bij de klachtencommissie op 3 juni 2014 heimelijk geluidsopnamen gemaakt en deze aan de Nationale ombudsman overgelegd. De ombudsman heeft deze beluisterd en hieruit is gebleken dat getuige C. op 3 juni 2014 onder meer het volgende tegenover de klachtencommissie heeft verklaard. C. was in de buurt van het politiebureau en hij zag de motoragent en verzoeker aan komen rijden. Hij hoorde geschreeuw en zag beiden naar binnen gaan. Hij keek door het raam naar binnen en zag toen dat de motoragent verzoeker beet pakte en naar achteren voerde. Voorbij de balie gooide hij verzoeker op de grond. Toen C. verzoeker zag vallen, is C. weggegaan. C. heeft aangegeven geen details meer te weten en dat hij niet heeft gezien hoe verzoeker precies terecht kwam. C. heeft verklaard niet te weten of verzoeker naar de grond is gewerkt of geduwd. Getuige C. heeft voorts verklaard dat hij in de Schilderswijk woont en verzoeker, die hij van gezicht kende, op enig moment tegen kwam. Verzoeker viel op door zijn gebroken hand. De getuige herkende toen de situatie die hij had gezien en vertelde hoe het was gegaan. Daarop werd hem gevraagd als getuige op te treden.

4.3 Verklaring van getuige C. bij de Nationale ombudsman

Op 18 juni 2015 heeft de Nationale ombudsman getuige C. persoonlijk en onder ede gehoord. C. heeft onder meer verklaard dat zijn schriftelijke verklaring van 14 november 2011 juist is. Verder heeft C. verklaard dat hij nieuwsgierig werd en door de ruit van het politiebureau naar binnen heeft gekeken. Hij heeft toen gezien dat de motoragent verzoeker vastpakte en naar achteren bracht. Dat is alles wat C. heeft gezien. C. heeft verklaard dat hij niet heeft gezien dat verzoeker is gevallen of naar de grond is gebracht. Nadat verzoeker uit het zicht verdween, is C. weggegaan.

5 RELAAS VAN POLITIEAMBTENAAR L.

Betrokken politieambtenaar L. heeft op meerdere momenten zijn bevindingen vastgelegd dan wel een verklaring afgelegd met betrekking tot het voorval. Zo heeft hij een proces-verbaal van aanhouding opgemaakt (d.d. 10 oktober 2011, proces-verbaal-nummer 2011214518), een mutatie (d.d. 13 oktober 2011, BVH-nummer 2011214518-1), een proces-verbaal van bevindingen (d.d. 24 oktober 2011, BVH-nummer 2011214518-2) en op verzoek van het openbaar ministerie een proces-verbaal van bevindingen (d.d. 10 januari 2012, BVH-nummer 2011214518-3). Daarnaast heeft hij een verklaring afgelegd tegenover de politiekachtencommissie (op 8 juli 2014), tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman (op 4 maart 2015) en tegenover de Nationale ombudsman persoonlijk (op 18 augustus 2015). L. is al die tijd consistent gebleven in zijn verklaringen. Samengevat heeft L. het volgende verklaard.

Politieambtenaar L. was die dag op de plaats waar collega's een aanrijding afhandelden die had geleid tot een verkeersruzie en waarbij partijen hadden gevochten. Op het moment dat partijen hun weg weer vervolgden, werd L. er door collega's op gewezen dat partijen elkaar direct weer achterna reden. Gevreesd werd dat ze buiten het zicht van de politie opnieuw slaags zouden raken met elkaar. Hierop is L. partijen achterna gereden en heeft hij verzoeker gevorderd om hem te volgen. L. zag dat verzoeker voor hem ging rijden. Hierop is L. wederom gestopt en heeft hij verzoeker opnieuw gevorderd om hem te volgen en niet voor hem uit te gaan rijden. Tijdens het volgen vertoonde verzoeker agressief rijgedrag. Verzoeker reed steeds strak op de achterkant van zijn motor en gaf nergens richting aan. L. was voornemens om tegen verzoeker te zeggen dat hij zijn auto ergens tot stilstand moest brengen, maar hiervoor kreeg hij geen gelegenheid. Verzoeker schreeuwde aan één stuk door. L. hoorde verzoeker met stemverheffing zeggen: "Ik ga toch weer terug, want ik moet die kant op". Hierop vorderde L. verzoeker om hem te volgen naar de voorzijde van het politiebureau. De reden dat verzoeker L. moest volgen naar het bureau lag in het feit dat verzoeker aangaf dat hij toch weer die kant op moest en L. wilde voorkomen dat verzoeker het elders tot een confrontatie dan wel aanhouding zou laten aankomen.

Weer zag L. dat verzoeker niet achter hem reed maar naast hem en hij gaf verzoeker opnieuw de aanwijzing om achter hem te gaan rijden.

Aan de voorzijde van het bureau wees L. verzoeker een parkeerplaats aan. Hij zag dat verzoeker parkeerde, uitstapte en wegliep. Hierop heeft hij verzoeker gevorderd om te blijven staan. Hij zag dat verzoeker in de richting van de ingang van het politiebureau liep en hoorde verzoeker zeggen dat hij niet bleef staan. L. heeft verzoeker nogmaals gevorderd om te blijven staan. Verzoeker voldeed hier niet aan en liep het bureau binnen. Hierop liep L. verzoeker achterna. Omdat verzoeker zich recalcitrant gedroeg, aanwijzingen niet opvolgde en zich tot twee keer toe aan zijn staande houding had onttrokken, heeft hij verzoeker omstreeks 17.31 uur in het politiebureau aangehouden ter zake overtreding van artikel 34 Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (Wahv), aldus het proces-verbaal van aanhouding. Verder staat in het proces-verbaal van aanhouding van L. vermeld dat de hulpofficier van justitie heeft besloten dat verzoeker kon worden opgehouden voor onderzoek.

L. heeft verzoeker bij binnenkomst in de hal beetgepakt en gezegd dat hij was aangehouden en dat hij niet bepaalt wat er gebeurt. Vervolgens heeft L. hem bij de kleding vastgehouden en via de binnenplaats naar het cellencomplex van het bureau geduwd. L. heeft tijdens de hoorzitting van de politiekklachtencommissie verklaard dat het hooguit enkele seconden duurt als je van de ruimte tussen de balie in de hal van het bureau naar de binnenplaats loopt. L. heeft de deur met behulp van zijn polsbandje ontsloten, waarna hij de deur met zijn rechterhand heeft geopend en verzoeker in de tussenruimte heeft geleid. In de tussenruimte bevindt zich nog een deur die zonder kaartlezer geopend kan worden. Het zal volgens L. zo'n tien seconden hebben geduurd voordat zij op de binnenplaats aankwamen.

L. kon het zich niet herinneren dat verzoeker over pijn heeft geklaagd toen zij bij de voorgeleidingsbalie stonden, althans niet toen hij erbij was. Tijdens de voorgeleiding verklaarde verzoeker dat L. hem had geslagen. L. heeft gesteld dat hij dat niet heeft gedaan. L. heeft hem slechts beetgepakt en in de richting van de cellengang geduwd omdat hij steeds wegliep en steeds niet luisterde. L. verklaarde tevens dat hij bij verzoeker geen enkele handeling heeft verricht waaruit verwondingen zouden kunnen ontstaan. Verzoeker heeft de grond volgens L. niet geraakt. Hij heeft de muur niet geraakt en hij is niet gevallen of gestruikeld. Het zou kunnen dat hij tegen de muur is gevallen, maar het is volgens L. niet gebeurd. L. weet zeker dat hij verzoeker op geen enkel moment heeft geslagen noch geschopt. Hij heeft hem ook niet tegen de grond gewerkt en evenmin uitgescholden voor "kut-Marokkaan". Geen van de verklaringen van verzoeker over de vermeende mishandeling is juist, aldus L.

Toen L. verzoeker de bekeuring uitreikte, stond zijn collega K. bij verzoeker. L. heeft toen gehoord dat verzoeker zei dat hij pijn had. K. zei toen tegen verzoeker: "Je bent bijna klaar dan kun je naar de EHBO." Deze zaak had op dat moment geen indruk op L. gemaakt.

6 RELAAS VAN POLITIEAMBTENAAR F.

Politieambtenaar F., die achter de balie zat op het moment dat verzoeker en politieambtenaar L. binnen kwamen lopen, heeft de mutatie van L. aangevuld (d.d. 13 oktober 2011), op verzoek van het openbaar ministerie een proces-verbaal van bevindingen opgemaakt (d.d. 12 januari 2012), een verklaring afgelegd tegenover de politiekachtencommissie (8 juli 2014), een verklaring afgelegd tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman (23 februari 2015) en onder ede een verklaring afgelegd tegenover de Nationale ombudsman persoonlijk (17 augustus 2015). F. is in al haar verklaringen consistent gebleven over hetgeen zij heeft gezien. Samengevat heeft zij het volgende verklaard.

F. zat op 10 oktober 2011 omstreeks 17.30 uur achter de balie en opeens zag zij dat verzoeker verhit en boos binnen kwam lopen. Zij zag voorts dat politieambtenaar L. binnen kwam lopen en zij hoorde hem tegen verzoeker zeggen dat hij nu was aangehouden. F. zag dat L. met zijn rechterhand verzoeker bij zijn kleding greep ter hoogte van zijn borst en zag dat L. verzoeker meevoerde naar de deur achter de balie, die leidt naar de binnenplaats. L. heeft verzoeker, van wat zij heeft kunnen zien, niet geslagen, aldus politieambtenaar F.

Politieambtenaar F. heeft verklaard dat zij verzoeker echt niet heeft zien vallen. F. denkt dat wanneer verzoeker was gevallen, zij dat wel had gezien. Dan had zij dat ook gehoord, dacht F. Op de beelden is te zien dat F. even omkeek. Als er wel iets gebeurd was, dan had zij langer gekeken, aldus F. Als iemand op de grond ligt, aan het schreeuwen is of wat dan ook, dan zal zij zeker kijken. Zij heeft verklaard echt niets te hebben gezien. Verzoeker is echt niet geslagen of geschopt in de hal. F. denkt dat zij twee keer omkeek omdat zij de tweede keer de deur dicht hoorde gaan. Ze zou het anders niet weten.

7 RELAAS VAN POLITIEAMBTENAREN X., N., A., J., B. EN K.

7.1 Relas politieambtenaren X., N., A. en J. met betrekking tot de afhandeling van de aanrijding

De politieambtenaren X., N., A. en J. zijn naar aanleiding van de melding van een vechtpartij ter plaatse gegaan en hebben de aanrijding afgehandeld. Zij hebben hun bevindingen vastgelegd in een proces-verbaal (proces-verbaal van X. en N., d.d. 11 oktober 2011, proces-verbaal van A. d.d. 13 oktober 2011 en proces-verbaal van J. d.d. 14 oktober 2011). Daarnaast hebben de politieambtenaren A. en J. een verklaring afgelegd tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman (op 13 maart 2015 respectievelijk 23 februari 2015). De bevindingen en verklaringen van deze vier politieambtenaren komen in grote lijnen overeen en komen kort samengevat op het volgende neer.

Alle vier de politieambtenaren hebben in hun proces-verbaal van bevindingen vastgelegd dat zij naar aanleiding van een melding van een vechtpartij omstreeks 17.00 uur ter plaatse gingen. X. en N. waren als eerste ter plaatse. Verzoeker was aan het schelden en wilde naar de andere bestuurder lopen en moest gekalmeerd worden. X. hield hem tegen om een confrontatie te voorkomen.

De politieambtenaren X. en N. zagen een aantal kleine wondjes op de handen van verzoeker. Dit kwam volgens verzoeker doordat hij het portier van zijn auto open had proberen te duwen. De bestuurder van de andere auto liet weten dat hij zojuist ruzie had gehad met verzoeker en dat verzoeker op hem in begon te slaan. Politieambtenaar A. zag dat de man kleine wondjes op zijn handen had.

Op enig moment hoorden X., N., A. en J. verzoeker tegen de bestuurder van de andere auto zeggen: "Jouw nachtmerrie gaat nu beginnen. Let maar eens op. Jij kan niet meer slapen". X. en N. hebben gezegd dat de bestuurders thuis een schadeformulier moesten invullen met beide kentekens.

Vervolgens kwam collega L. er op afstand bij staan. Verzoeker zei nogmaals dat de nachtmerrie van de andere bestuurder zou beginnen, waarop L. tegen verzoeker zei dat hij zich moest gedragen en dat hij geen bedreigingen moest uiten. L. zei voorts dat verzoeker in zijn auto moest stappen en zijn weg kon vervolgen. N., X. en A. zagen beide bestuurders wegrijden en zagen dat L. achter verzoekers auto aanreed om te voorkomen dat verzoeker achter de andere bestuurder zou aanrijden.

7.2 Relas politieambtenaren A. en J. met betrekking tot de binnenplaats

De politieambtenaren A. en J. stonden op de binnenplaats toen politieambtenaar L. en verzoeker de binnenplaats op kwamen lopen en naar de voorgeleidingsbalie liepen. Zij hebben daarover in hun proces-verbaal van bevindingen verklaard (proces-verbaal van A. d.d. 13 oktober 2011 en proces-verbaal van J. d.d. 14 oktober 2011). Beiden zijn door medewerkers van de Nationale ombudsman gehoord (J. op 23 februari 2015 en A. op 13 maart 2015). Hun verklaringen komen kort samengevat op het volgende neer.

Beiden zagen politieambtenaar L. en verzoeker (vanuit het trappenhuis) de binnenplaats op lopen en hoorden verzoeker schreeuwen. Zij zagen dat L. verzoeker vast hield bij zijn kraag en hem richting de voorgeleidingsbalie leidde. A. dacht dat verzoeker L. aansprak met zoiets als: “Je moet van me afblijven”, waarop L. zei: “Je moet meewerken, doorlopen” zoiets, aldus A. Volgens A. schreeuwde verzoeker uit boosheid, niet uit pijn. Op A. kwam het over dat verzoeker fit de binnenplaats op kwam lopen.

J. heeft verklaard dat hij zich echt niet kon herinneren dat één van de collega's tegen L. had gezegd dat hij rustig aan moest doen.

7.3 Relas politieambtenaren A., J. en B. met betrekking tot de voorgeleidingsbalie

De politieambtenaren A., J. en B. stonden samen met verzoeker bij de voorgeleidingsbalie. Geen van drieën heeft in een proces-verbaal van bevindingen iets opgenomen over hetgeen zich bij de voorgeleidingsbalie heeft afgespeeld. Medewerkers van de Nationale ombudsman hebben A., J. en B. op 13 maart 2015, respectievelijk 23 februari 2015 en 13 maart 2015 gehoord en zij hebben samengevat het volgende verklaard.

Het verhaal van verzoeker heeft waarschijnlijk niet veel indruk op hen gemaakt, want anders zouden zij het zich nu nog wel kunnen herinneren. Meestal zijn het 'spui-verhalen' die verdachten bij de voorgeleidingsbalie vertellen. Wanneer verzoeker had aangegeven dat hij was mishandeld door een collega, dan zou A. dat wel zijn bijgebleven. A. kan het zich voorstellen dat wanneer verzoeker aan de voorgeleidingsbalie iets verklaart wat niet ter zake doet, hij dat niet opneemt in een proces-verbaal van bevindingen. Als verzoeker verklaard zou hebben over pijn, dan zou hij dat waarschijnlijk wel in zijn proces-verbaal van bevindingen hebben opgenomen, aldus A.

J. kon zich echt niet meer herinneren wat er bij de voorgeleidingsbalie is gezegd. J. heeft aangegeven bij zoveel voorgeleidingen te zijn en dat er zo vaak door een verdachte wordt geroepen dat een collega geweld jegens een verdachte heeft gebruikt. Deze zaak was niet bijzonder en is hem niet bijgebleven, aldus J. De reden dat zijn proces-verbaal van bevindingen ophoudt op het moment dat verzoeker bij de voorgeleidingsbalie aankomt, is waarschijnlijk omdat er dan niets relevants is gebeurd, aldus J.

A. heeft verder verklaard dat het verblijf in de ophoudkamer nooit wordt ingevoerd in het systeem. De ophoudkamer bevindt zich tegenover de voorgeleidingsbalie en de verdachte gaat er snel weer uit. Het komt volgens A. voor dat iemand in de ophoudkamer wordt geplaatst en dat in de tussentijd een proces-verbaal wordt uitgeschreven, bijvoorbeeld voor een APV-feit of de Wet ID.

B. heeft tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman verklaard dat hij op 11 oktober 2011 verzoekers eigendommen heeft ingenomen bij de voorgeleidingsbalie. Hij heeft niets gedaan met de voorgeleiding waarover in de uitzending van 'Blauw en Bont' werd gespeculeerd.

Wat er exact gebeurd is, weet B. niet. Er zijn zoveel mensen aan de balie gekomen en B. kon zich niet herinneren of verzoeker over pijn heeft gesproken.

7.4 Relas politieambtenaar K. met betrekking tot de voorgeleiding

Politieambtenaar K., die ten tijde van verzoekers aanhouding hulpofficier van justitie was, heeft op 12 oktober 2011 een proces-verbaal van bevindingen opgemaakt. Medewerkers van de Nationale ombudsman hebben hem op 23 februari 2015 gehoord. K. heeft samengevat het volgende gesteld.

In zijn proces-verbaal van bevindingen van 12 oktober 2011 heeft K. verklaard dat hij zich omstreeks 17.00 uur (in werkelijkheid 18.00 uur) als chef van dienst op politiebureau De Heemstraat bevond. In dit proces-verbaal heeft K. vermeld dat verzoeker omstreeks dit tijdstip aan hem is voorgeleid. Verderop in het proces-verbaal heeft K. echter vermeld dat hij op dat moment niet bij de voorgeleidingsbalie aanwezig was maar juist elders in het politiebureau. Na afronding van zijn werkzaamheden aldaar, begaf hij zich naar de voorgeleidingsbalie. K. heeft tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman verklaard dat hij niet bij de balie aanwezig was op het moment dat verzoeker naar de voorgeleidingsbalie werd gebracht. Hij was op dat moment elders in het bureau werkzaam. Later kwam hij bij verzoeker en zag dat hij zich in woord en gebaar recalcitrant gedroeg. K. sprak verzoeker aan en deelde hem mee waarvan hij werd verdacht en dat hij niet tot antwoorden verplicht was. Verzoeker begon direct druk te praten en bij K. ontstond de indruk dat hij niet echt tot hem doordrong. K. vroeg hem meerdere malen of hij rustig wilde worden en wilde luisteren. Op enig moment besloot K. verzoeker alleen te laten in een passantenkamer, met de bedoeling om hem rustiger te laten worden. Verzoeker had op dat moment nog geen enkele keer aangegeven dat hij pijn had, aldus K.

Na enige tijd ging K. naar verzoeker toe. Verzoeker begon direct weer te schreeuwen en riep dat hij pijn in zijn arm had en dat er een ambulance gebeld moest worden. K. liet hem weten dat hij geen ambulance ging bellen omdat hij binnen zeer korte tijd het bureau kon verlaten nadat de bekeuring was uitgereikt.

K. heeft in zijn proces-verbaal vermeld dat verzoeker vervolgens riep dat hij een klap van een agent had gehad en dat hij aangifte wilde doen. Verzoeker had tot dat moment geen enkele keer bij K. aangegeven dat hij geslagen zou zijn door een politieagent. K. heeft in zijn proces-verbaal vermeld dat het zijn ervaring is dat wanneer een verdachte door een politieagent is geslagen, hij dit direct bij de voorgeleiding laat weten. Tegenover medewerkers van de Nationale ombudsman heeft K. echter verklaard dat verzoeker niet heeft verteld hoe hij aan de pijn aan zijn arm is gekomen. Hij had al een handgemeen met iemand op straat gehad. Als iemand dan pijn heeft, is dat volgens K. bijna een logisch gevolg.

8 CAMERABEELDEN

8.1 De camera's op bureau De Heemstraat

De route die politieambtenaar L. en verzoeker hebben afgelegd in politiebureau De Heemstraat verliep vanuit de publieksruimte door het trappenhuis, over de binnenplaats naar de ruimte waarin zich de voorgeleidingsbalie bevindt. Medewerkers van de Nationale ombudsman zijn ter plaatse geweest en hebben geconstateerd dat er in de publieksruimte één camera hangt. Door de vaste positie van deze camera is het niet mogelijk de gehele ruimte in beeld te brengen.

In het trappenhuis hangen geen camera's. Bij de in-en uitgang van het bureau die toegang geeft tot de binnenplaats van het bureau hangt een camera die op het hek is gericht. Het zicht van deze camera op een deel van het trappenhuis wordt belemmerd door een strook ondoorzichtig glasfolie. Op de binnenplaats hangen twee camera's. Ook deze camera's brengen niet de gehele binnenplaats in beeld. De camera waarvan de beelden zijn veiliggesteld, heeft geen zicht op de deur van - en naar het trappenhuis en de ruimte daarvoor. De andere camera (waarvan de beelden niet zijn veilig gesteld) heeft zicht op de toegangsdeur naar de voorgeleidingsbalie. Verder hangen er camera's bij de voorgeleidingsbalie en bij de uitgang van het politiebureau.

8.2 De veiliggestelde camerabeelden

De camera's in - en om politiebureau De Heemstraat hebben (een deel van) het voorval opgenomen. Op 12 oktober 2011 heeft politieambtenaar G., facilitair medewerker van bureau De Heemstraat, zijn collega's van het hoofdbureau verzocht de camerabeelden veilig te stellen in verband met verzoekers aangifte van zware mishandeling. Daarbij heeft hij gevraagd om de beelden van de centrale hal, de binnenplaats en de voorgeleidingsbalie tussen 17.00 uur en 18.30 uur veilig te stellen.

De Nationale ombudsman heeft geconstateerd dat het beeldmateriaal royaal is veilig gesteld. Dat wil zeggen dat er beeldmateriaal beschikbaar is van de periode voordat verzoeker in de publieksruimte in beeld komt en de periode nadat verzoeker uit beeld verdwijnt en weer op de binnenplaats, en later de voorgeleidingsbalie, in beeld komt. Het beeldmateriaal dat betrekking heeft op de voorgeleidingsbalie houdt echter plotseling op terwijl verzoeker nog in beeld is. Er is wel beeldmateriaal beschikbaar van het moment dat verzoeker nog niet in beeld is en hij de ruimte binnen komt lopen, zijn bezittingen op de voorgeleidingsbalie legt, aan een insluitingsfouillering wordt onderworpen en nog even, schijnbaar geagiteerd, praat met enkele politieambtenaren. Echter, het beeld wordt na 7 minuten en 28 seconden abrupt afgebroken terwijl verzoeker en de politieambtenaren A., J. en B. nog in beeld zijn.

Op deze beelden is te zien dat verzoeker ogenschijnlijk fit en zonder enig aantoonbaar letsel het politiebureau komt binnenlopen en dat hij om 18:22:31 ogenschijnlijk fit en zonder enig aantoonbaar letsel de ruimte van de voorgeleidingsbalie betreedt. Op de beelden is verder onder meer te zien dat verzoeker:

- met zijn linkerhand de rits van zijn linker jaszak opent;

- met zijn linkerhand zijn bezittingen uit zijn linker jaszak haalt;
- in zijn rechterhand een telefoon vasthoudt, die hij met zijn linkerhand uitzet;
- in zijn rechterhand een tweede telefoon vasthoudt, en ook deze met zijn linkerhand uitzet;
- met zijn linkerhand de rits van zijn jas opent;
- met zijn linkerhand nog iets uit zijn jaszak haalt;
- met beide handen zijn broekriem losmaakt en met zijn linkerhand zijn broekriem uit zijn broek trekt;
- al zwaaiend met zijn handen in de richting van de motoragent staat te praten;
- met zijn linkerhand iets uit zijn rechter borstzak haalt;
- met beide handen zijn jas uittrekt;
- om 18:24:00 zijn handen tegen de muur plaatst om te worden gefouilleerd;
- zijn broekzakken nog even met beide handen aftast;
- zijn handen weer tegen de muur plaatst voor de foullering;
- meteen na de foullering, om 18:24:42, zijn linkerhand gaat ontzien.

8.3 De camerabeelden bij het gerechtshof getoond

De Nationale ombudsman heeft de camerabeelden ingezien die onderdeel uitmaken van het dossier van het gerechtshof (met betrekking tot de artikel 12 Sv-procedure). Dit beeldmateriaal bleek te bestaan uit drie bestanden, die betrekking hebben op drie camera's (bij de publieksbalie, de binnenplaats en de voorgeleidingsbalie). Deze beelden waren de originele, niet gemonteerde, beelden en hadden betrekking op de tijdspanne tussen 17.00 uur en 18.30 uur.

Een medewerkster van het gerechtshof heeft de Nationale ombudsman laten weten dat verzoeker samen met zijn advocaat op 26 maart 2013 inzage heeft gehad in het dossier en dat hij de beelden heeft bekeken.

8.4 De camerabeelden bij de politiekklachtencommissie getoond

In het kader van de interne klachtbehandeling is aan politieambtenaar V. opdracht gegeven om de camerabeelden te monteren tot één doorlopend geheel. V. heeft een montage gemaakt, waarop het fragment bij de publieksbalie enkele seconden korter duurt dan op het originele beeldmateriaal. Op het originele beeldmateriaal is te zien dat politieambtenaar F., die achter de balie zit, twee keer kort achterom kijkt, terwijl op de montage te zien is dat zij slechts één keer achterom kijkt in de richting van de deur die toegang geeft tot het trappenhuis.

8.5 Verklaringen van politieambtenaren G., N., S. en Z. met betrekking tot de camerabeelden

Verzoeker heeft gesteld dat hij van iemand vanuit de politieorganisatie een usb-stick met beeldmateriaal heeft gekregen. Om enig inzicht te krijgen in de toegankelijkheid van het beeldmateriaal en het veiligstellen ervan hebben medewerkers van de Nationale ombudsman op 12 maart 2015 facilitair medewerker G. van bureau De Heemstraat gehoord, op 12 maart

2015 en 1 april 2015 de politieambtenaren N. en S. van de afdeling ITRS (Integraal Toegang Registratie Systeem) gehoord en op 9 april 2015 coördinator integriteit Z. gehoord.

Alle camerabeelden worden op het hoofdbureau van de politie-eenheid Den Haag opgeslagen, waar ze kunnen worden uitgelezen. Alleen via de Gemeenschappelijke Meld Centrale (GMC) en de afdeling ITRS kunnen de beelden worden opgevraagd. Op het bureau is het niet mogelijk om bij de beelden te komen.

Facilitair medewerker G. kan bij de afdeling ITRS een aanvraag doen om camerabeelden veilig te stellen. Bij het veiligstellen worden de beelden op een DVD gebrand. Degene die de beelden komt ophalen, tekent voor ontvangst. G. acht verzoekers stelling dat hij de beelden van iemand vanuit de politieorganisatie heeft gekregen, niet waarschijnlijk. Hij is de eerste die de beelden in handen krijgt. Hij haalt ze op het hoofdbureau op en geeft ze weer af aan degene die ze opgevraagd heeft. G. vermoedt dat de beelden tijdens de inzage bij het gerechtshof met een camera of mobieltje zijn opgenomen.

N. en S., die de beelden veilig stellen, hebben verklaard zelf niet inhoudelijk naar de beelden te kijken; daar hebben zij geen tijd voor. Zij krijgen de aanvraag op welke datum, tussen welke tijdstippen en van welke camera's ze de beelden veilig moeten stellen.

De tijd loopt op de beelden mee. Er zit een 'watermerk' in de software zodat je kunt zien dat er niet met de beelden is gerotzood. Vanaf het moment van het ophalen van de beelden kan het link worden. Er zit geen beveiliging op de DVD met camerabeelden.

N. en S. hebben samen met nog een collega toegang tot de streng beveiligde ruimte waar de beelden veilig zijn gesteld.

De politieambtenaren N. en S. is voorgehouden dat op het beeldmateriaal te zien is dat verzoeker rond 18.20 uur het politiebureau komt binnenlopen, terwijl in de processen-verbaal vermeld staat dat het incident op straat rond 17.00 uur aanving en verzoeker in dat geval rond 17.20 uur het bureau binnen had moeten lopen. Beide politieambtenaren hebben verklaard dat de tijd die op het beeldmateriaal meeloopt, gelijk is en vanaf een centrale tijdserver komt. Niemand kan de tijd manipuleren.

Politieambtenaar Z., werkzaam bij de afdeling Veiligheid Integriteit en Klachten (VIK), heeft verklaard dat zij de aangiftes tegen politieambtenaren zo compleet mogelijk bij het parket van de hoofdofficier van justitie aanbieden. In de kluizen bij het VIK liggen de dossiers en dus ook het beeldmateriaal. Slechts een paar mensen kunnen in deze kluizen komen. Anderen kunnen er niet bij.

8.6 Verklaring van politieambtenaar V. met betrekking tot de montage

Politieambtenaar V., technisch rechercheur, heeft op 5 maart 2015 onder meer verklaard dat zij door Veiligheid en Integriteit was benaderd om de beelden te monteren die waren veilig gesteld. Zij kreeg van Veiligheid en Integriteit een DVD met daarop drie filmpjes met beelden van de publieksbalie van De Heemstraat, beelden van de binnenplaats en beelden van de voorgeleidingsbalie. De beelden waren vrij royaal opgenomen. De stukjes waarin verzoeker en de collega in beeld waren, moesten in een tijdlijn gezet worden. De beelden waarop verzoeker en de collega zichtbaar waren, werden geknipt en de stukjes werden achter elkaar geplakt. Het doel van de montage was dat het één geheel moest worden. De beelden die

tijdens de art. 12 Sv-procedure zijn getoond, kent V. niet. Zij heeft toen geen montage gemaakt.

8.7 Uitvoeren controle op betrouwbaarheid van het beeldmateriaal

Tijdens het horen van de heren N. en S. op 1 april 2015 hebben de medewerkers van de Nationale ombudsman het ruwe beeldmateriaal getoond dat destijds is veilig gesteld. Politieambtenaar Y. (adviseur technische observatie/securitytechnieken) heeft met een controleprogramma gecontroleerd of het beeldmateriaal is gemanipuleerd. Uit de controle, die in aanwezigheid van de medewerkers van de Nationale ombudsman is uitgevoerd, bleek dat geen van de drie beelden is gemanipuleerd.

9 INFORMATIE VAN DE POLITIE

9.1 De melding van de aanrijding

De Nationale ombudsman heeft bij de politie de gegevens van de meldkamer opgevraagd met betrekking tot de aanrijding op 10 oktober 2011. Uit deze gegevens blijkt dat de meldkamer om 17:55:43 een melding kreeg dat er "een grote groep verkeer vaststond (10 man)". Om 17:55:45 kwamen meerdere meldingen binnen en om 17:56:04 kwam de melding binnen dat er iemand werd geslagen. Om 17:56:40 werd gemeld "twee personen op de vuist". Verder blijkt dat de noodhulp om 17:56:52 ter plaatse was en dat de verkeersruzie om 18:16:28 is afgehandeld.

9.2 Geweldsmelding

Op 10 oktober 2011 meldde politieambtenaar L. bij zijn meerdere K. dat hij fysiek geweld had gebruikt. Blijkens de inhoud van de melding die door K. op papier is gezet, bestond dat 'fysieke geweld' uit het, ter hoogte van de borst, bij de kleding en rechterschouder (*van verzoeker*) beetpakken en met kracht naar de deur die toegang geeft vanuit de hal naar de binnenplaats duwen en vervolgens over de binnenplaats van het politiebureau naar de voorgeleidingsbalie duwen. Volgens L. was het duwen met meer dan geringe kracht noodzakelijk omdat de verdachte (verzoeker) zich recalcitrant gedroeg.

9.3 Verzoekers verblijf op het politiebureau

De Nationale ombudsman heeft de politie gevraagd naar de registratie van verzoekers verblijf op het politiebureau in het arrestantenregister. De politiechef heeft hierop laten weten dat verzoekers verblijf in strijd met de interne regelgeving niet is geregistreerd.

9.4 Inzage dossier bij het openbaar ministerie en het VIK

Op 16 februari 2015 hebben medewerkers van de Nationale ombudsman op het parket-generaal het strafdossier ingezien dat betrekking heeft op de aangifte van verzoeker tegen politieambtenaar L. In dit strafdossier ontbrak het proces-verbaal van aanhouding.

Tijdens het horen van de heer Z. op 9 april 2015 hebben medewerkers van de Nationale ombudsman desgevraagd inzage gekregen in het dossier dat het VIK op verzoek van het openbaar ministerie heeft samengesteld. Tijdens deze inzage is door de aanwezigen vastgesteld dat het proces-verbaal van aanhouding zich evenmin in dit dossier bevindt.

9.5 De opgemaakte processen-verbaal

De politiechef heeft de Nationale ombudsman het dossier met betrekking tot onderhavige kwestie verstrekt, waaronder de verschillende opgemaakte processen-verbaal en mutaties. Het is de ombudsman opgevallen dat nagenoeg alle stukken zijn opgemaakt in BVH, het bedrijfsprocessensysteem van de politie. In dit bedrijfsprocessensysteem wordt de datum automatisch gegenereerd bij het aanmaken van een document.

Het proces-verbaal van aanhouding d.d. 10 oktober 2011 van politieambtenaar L. en het proces-verbaal van bevindingen d.d. 12 oktober 2011 van politieambtenaar K. zijn echter niet in BVH opgemaakt, maar in een Word-document. Dit is opmerkelijk. Gelet hierop, evenals het feit dat verzoekers verblijf op het politiebureau niet is geregistreerd, verzoeker stelt dat hij helemaal niet is aangehouden én zich geen proces-verbaal van aanhouding in het strafdossier bevond, rees bij de Nationale ombudsman de vraag of verzoeker überhaupt wel was aangehouden en beide processen-verbaal mogelijk geantedateerd waren. Om die reden heeft de Nationale ombudsman navraag gedaan over het opmaken van deze stukken. Hierbij is gevraagd op welke datum deze processen-verbaal in Word zijn opgemaakt.

De politiechef heeft laten weten dat het proces-verbaal van aanhouding op 10 oktober 2011 om 19:01 uur is aangemaakt en heeft hiertoe een ondertekend rapport van een medewerker van het team Veiligheid, Integriteit en Klachten overgelegd.

Verder heeft de politiechef laten weten dat het proces-verbaal van bevindingen d.d. 12 oktober 2011 op 13 oktober 2011 om 3:29:53 voor het laatst is gewijzigd. Hiertoe heeft de politiechef een printscreen van de logging-gegevens overgelegd.

De Nationale ombudsman heeft naar aanleiding van opmerkingen van verzoekers advocaat nadere vragen gesteld aan de politiechef. De ombudsman heeft gevraagd hoe het kan dat het proces-verbaal van aanhouding van 10 oktober 2011 een proces-verbaal -nummer bevat dat overeenkomt met het BVH-nummer van de mutatie van 13 oktober 2011, terwijl er - voor zover bekend - op 10 oktober 2011 nog geen registraties in BVH hadden plaatsgevonden.

De politiechef heeft in reactie hierop laten weten dat er op 10 oktober 2011 wel een registratie in BVH was opgemaakt, maar nog geen mutatie. Deze mutatie (met volgnummer 1) is drie dagen na het aanmaken van de registratie opgemaakt. De politiechef heeft hiertoe een aantal printscreens overgelegd.

9.6 De verbouwing van bureau De Heemstraat

In reactie op het verslag van bevindingen liet verzoekers advocaat weten dat volgens informatie van verzoeker de ruimtes op bureau De Heemstraat verbouwd zijn. Dit zou van invloed zijn op de tijdspanne die nodig is om vanuit de hal van de publieksruimte via het trappenhuis naar de binnenplaats te lopen. Naar aanleiding hiervan heeft de Nationale ombudsman de politiechef gevraagd of er na 10 oktober 2011 een verbouwing van bureau De Heemstraat heeft plaatsgevonden.

Desgevraagd heeft de politiechef laten weten dat er na de oplevering van de nieuwbouw in december 2008 geen bouwtechnische veranderingen zijn aangebracht in bureau De Heemstraat. Hiertoe overlegde hij een plattegrond van het politiebureau, alsmede een proces-verbaal van bevindingen van facilitair beheerder G.

10 ONDERZOEK TER PLAATSE

Zoals in paragraaf 8.1 reeds is vermeld, liep de route die politieambtenaar L. en verzoeker hebben afgelegd in het politiebureau vanuit de publieksruimte door het trappenhuis, over de binnenplaats naar de voorgeleidingsbalie.

Er zijn in het geheel geen beelden van de route vanaf een aantal meter voor de deur naar het trappenhuis tot een aantal meter na de deur die toegang verschaft tot de binnenplaats. Op de camerabeelden die wel beschikbaar zijn, loopt de tijd mee. Uit die beelden blijkt dat er 21 seconden zit tussen het moment dat L. en verzoeker in de publieksruimte uit beeld verdwijnen en zij op de binnenplaats weer in beeld verschijnen.

De politie heeft een reconstructie gemaakt van de route om te beoordelen of politieambtenaar L. en verzoeker onnodig lang in het trappenhuis zijn geweest. Zij kwam tot de volgende tijdstippen:

- *Normaal lopen:*
duur van 24 seconden
- *Sneller lopen:*
duur van 20,4 seconden
- *Sneller lopen waarbij de figurant in de publieksruimte is gegooid en in diezelfde ruimte tweemaal is geslagen en tweemaal is geschopt. Hierbij was de figurant meewerkend:*
duur van 25 seconden

Ook medewerkers van de Nationale ombudsman hebben de route gelopen. Zij hebben daarbij vastgesteld dat de deur die toegang geeft tot het gangetje richting het trappenhuis, is voorzien van een elektronisch slot dat middels een speciaal polsbandje kan worden geopend. In het gangetje bevindt zich een tussendeur die niet van een slot is voorzien en normaal kan worden geopend. Deze deur geeft toegang tot het trappenhuis. De deur die vanuit het trappenhuis toegang geeft tot de binnenplaats is ook van een elektronisch slot voorzien. Tijdens het lopen van de route hebben zij normaal gelopen en kwamen uit op een duur van 20 seconden. Hierbij is niet gegooid, geschopt of geslagen.

11 REACTIES OP HET VERSLAG VAN BEVINDINGEN

Voorafgaand aan het openbaar maken van het rapport werden de bevindingen van het onderzoek van de Nationale ombudsman naar de betrokkenen gestuurd. Zij kregen vier weken de tijd om op dit verslag te reageren. Op verzoek van verzoeker werd deze termijn met twee weken verlengd.

Reactie verzoeker

Verzoeker verbaast zich erover dat een aantal betrokken politieambtenaren zich nog zo weinig wist te herinneren van het voorval waarover wordt geklaagd, terwijl dit voorval veel media-aandacht heeft gehad.

Verzoeker gaf verder aan dat de ruimtes op het politiebureau na het voorval zijn verbouwd en hij stelde met deze nieuwe wetenschap de vraag welke conclusies nu aan de hand van de reconstructie kunnen worden getrokken.

De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag van bevindingen in de paragrafen 7.4, 9.1 en 9.5 (op een enkel punt) te wijzigen of aan te vullen.

Verder uitte verzoeker een aantal grieven over de kwaliteit van het onderzoek door de Nationale ombudsman. Deze grieven hebben geen aanleiding gegeven het onderzoek voort te zetten dan wel uit te breiden.

Politiechef

De politiechef maakte in reactie op het verslag van bevindingen een opmerking bij de reconstructie. Hij liet daarbij weten dat wanneer de verklaringen van verzoeker waren aangehouden de figurant in het trappenhuis nog een keer was mishandeld. Dit hebben zij tijdens de reconstructie niet gedaan. Het ging de politie alleen om het geven van een indruk.

De politiechef gaf aan kennis te hebben genomen van de bevindingen van de Nationale ombudsman. Alles overziend stelt hij vast dat de mishandeling van verzoeker tussen de hal van het politiebureau en de binnenplaats gedurende de tijd dat verzoeker en politieambtenaar L. niet in beeld waren, niet heeft kunnen plaatsvinden en ook niet heeft plaatsgevonden. De politiechef acht de klacht over het geweldgebruik, in tegenstelling tot zijn eerdere beslissing om zich te onthouden van het geven van een oordeel, ongegrond. De klachten over de aanhouding en insluiting acht de politiechef eveneens ongegrond.

Betrokken politieambtenaar L.

Naar aanleiding van het verslag van bevindingen gaf politieambtenaar L. een reactie op de reconstructie. L. heeft laten weten dat hij de tijdsduur die hij nodig had om met verzoeker vanuit de hal naar de binnenplaats te lopen, achteraf gezien onjuist heeft ingeschat en onjuist in zijn proces-verbaal van bevindingen heeft vastgelegd.

Achtergrond

1. Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV)

Artikel 17, tweede lid:

"Bestuurders moeten alvorens af te slaan een teken met hun richtingaanwijzer of met hun arm geven."

2. Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (Wahv)

Artikel 2, eerste lid:

"Ter zake van de in de bijlage bij deze wet omschreven gedragingen die in strijd zijn met op het verkeer betrekking hebbende voorschriften gesteld bij of krachtens de Wegverkeerswet 1994, de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen, de Provinciewet of de Gemeentewet, kunnen op de wijze bij deze wet bepaald administratieve sancties worden opgelegd. Ingeval een administratiefrechtelijke sanctie wordt opgelegd zijn voorzieningen van strafrechtelijke of strafvorderlijke aard uitgesloten."

Artikel 3:

"1. Met het toezicht op de naleving van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde voorschriften zijn belast de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen ambtenaren.

2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd tot het opleggen van een administratieve sanctie ter zake van de door hen of op geautomatiseerde wijze vastgestelde gedragingen aan personen die de leeftijd van twaalf jaren hebben bereikt."

Artikel 34:

"1. Met geldboete van de tweede categorie wordt gestraft:

a. hij die niet voldoet aan vordering van een krachtens artikel 3, eerste lid, aangewezen toezichthouder; (...)

2. Het strafbare feit is een overtreding."

3. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid:

"Als verdachte wordt voordat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit."

Artikel 53:

"1. In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.

2. In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

3. Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid.

(...)"

Artikel 61:

"1. Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de verdachte gehoord.

(...)

3. Ophouding als bedoeld in het eerste en tweede lid vindt plaats in het belang van het onderzoek, waaronder mede wordt verstaan het belang van het aan de verdachte in persoon uitreiken van mededelingen over de strafzaak.

(...)

9. Indien het onderzoeksbelang nog slechts bestaat uit het uitreiken aan de verdachte in persoon van een mededeling over de strafzaak, wordt deze mededeling zo spoedig mogelijk uitgereikt en de verdachte daarna in vrijheid gesteld. Het vierde lid is in dit geval niet van toepassing."

4. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 3, sub b:

"In dit besluit wordt verstaan onder:

geweld: elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken;"

5. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:32, derde lid:

"De ombudsman kan bepalen dat getuigen niet zullen worden gehoord en tolken niet tot de uitoefening van hun taak zullen worden toegelaten dan na het afleggen van de eed of de belofte. Getuigen leggen in dat geval de eed of de belofte af dat zij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zullen zeggen en tolken dat zij hun plichten als tolk met nauwgezetheid zullen vervullen."